

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

[Úvod](#) > [Rodina a sociálna pomoc](#) > [Sociálne služby](#) > [Ponuka sociálnych služieb](#) > Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku

Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku

Zariadenia sociálnych služieb

Zariadenia sociálnych služieb sú určené pre:

- fyzické osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia,
- fyzické osoby s vymedzeným druhom zdravotného postihnutia a
- fyzické osoby vyššieho veku.

Niektoré typy zariadení sú určené len pre klientov s vysokým stupňom odkázanosti na pomoc inej osoby (minimálne V. stupeň), pri iných postačuje, ak klient dosiahne niektorý z nižších stupňov odkázanosti (II. - VI. stupeň). Niektoré zariadenia sú určené pre okruh fyzických osôb s taxatívne určenými zdravotnými postihnutiami (osoby nevidiace alebo prakticky nevidiace, slabozraké, nepočujúce alebo osoby s ťažkou obojstrannou nedoslýchavosťou).

Výnimkou je zariadenie pre seniorov (predtým nazývané ako domov dôchodcov), kedy nemusí fyzická osoba pre prijatie do tohto zariadenia automaticky spĺňať podmienku odkázanosti na pomoc inej osoby či vymedzeného zdravotného postihnutia. Ide o klientov v dôchodkovom veku, ktorí požiadali o uvedenú sociálnu službu z iných vážnych dôvodov. Tieto však nie sú v zákone taxatívne upravené. Úlohou sociálneho pracovníka je vždy individuálne posúdiť závažnosť uvádzaných dôvodov. Môže ísť napr. o osoby, ktoré sú alebo boli týrané alebo iným spôsobom zneužívané, osoby, ktoré stratili bývanie a v dôsledku vysokého veku je ohrozené ich zdravie alebo život.

Zákon upravuje aj iné typy zariadení (napr. špecializované zariadenie, denný stacionár). Denný stacionár sa nepokladá za pobytové zariadenie (predtým šlo o domov sociálnych služieb s denným pobytom), ale ide o ambulantnú formu sociálnej služby, v ktorej sa poskytuje sociálna služba iba počas dňa. Aj keď sa špecializované zariadenie pri poskytovaní jednotlivých činností významne neodlišuje od domova sociálnych služieb, bolo zaradené ako samostatné zariadenie, nakoľko prax si takúto potrebu vyžiadala. Ich osobitosťou je možnosť dôslednejšieho a intenzívnejšieho zamerania na osoby s vybraným druhom zdravotného postihnutia (napr. s Alzheimerovou chorobou) pomocou odborníkov s potrebnými vedomosťami, znalosťami a zručnosťami.

V zariadení podporovaného bývania sa primárne zabezpečuje dohľad a v rámci neho taká podpora a vedenie, ktorá pomáha klientom k schopnosti viesť relatívne samostatný život, vykonávať úkony sebaobsluhy, starať sa o domácnosť, zúčastňovať sa na rôznych sociálnych aktivitách, ale napr. aj chodiť do práce. Určuje sa aj rozsah potrebného dohľadu, ktorý je možné určiť dvomi spôsobmi: buď v hodinách alebo súhrnom úkonov, pri ktorých potrebuje klient dohľad. Predpokladom prijatia klienta je dosiahnutie veku 16 rokov, pričom horná veková hranica klientov/tok je určená dovŕšením dôchodkového veku.

Maximálna kapacita tohto typu zariadenia je najviac šesť prijímateľov sociálnej služby, ak pôjde o objekt zariadenia s jednou bytovou jednotkou a najviac pre dvanásť prijímateľov sociálnej služby, ak pôjde o objekt zariadenia s dvomi bytovými jednotkami. V jednom bytovom dome smú byť pritom umiestnené len dve bytové jednotky, v ktorom sa uvedená služba poskytuje.

Práve v rámci tejto skupiny zariadení sociálnych služieb sa nachádzajú aj také, v ktorých je možné priamo poskytovať aj ošetrovateľskú starostlivosť (napr. domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie) a nie je potrebné, aby klient navštevoval za týmto účelom zdravotnícke zariadenia.

Opatrovateľská služba

Ide o obligatórnu terénnu sociálnu službu, ktorá sa poskytuje osobám odkázaným na pomoc inej osoby, ktorej odkázanosť musí dosahovať minimálne II. stupeň. Odkázanosť posudzuje príslušný lekár obce v rámci lekárskej posudkovej činnosti. Sociálny pracovník obce následne posudzuje odkázanosť na úkony sebaobsluhy, starostlivosti o domácnosť a úkony pri uskutočňovaní základných sociálnych aktivít. Rozsah pomoci v týchto oblastiach stanovuje v hodinách. Komplexnosť lekársko-sociálneho posúdenia odkázanosti na opatrovateľskú službu a určenie jej rozsahu vytvára predpoklady pre zvýšenie objektivity celkového procesu posudzovania pre uvedené účely.

Opatrovateľskú službu nemožno poskytovať v určitých prípadoch (napr. pri poberaní peňažného príspevku na osobnú asistenciu). Súbeh opatrovateľskej služby je možný s peňažným príspevkom na opatrovanie. Ide o prípady, keď je poberateľ peňažného príspevku v nemocnici alebo z dôvodu potreby odľahčenia od systematického opatrovania. Vtedy je možné poskytovať aj opatrovateľskú službu v rozsahu 8 hodín mesačne alebo maximálne 30 dní v roku. Počas tohto obdobia je poberateľovi peňažného príspevku poskytovaná odľahčovacia služba, čo vo vzťahu k opatrovanej osobe znamená, že je jej poskytovaná opatrovateľská služba. Uvedená skutočnosť nemá žiaden vplyv na výšku poberaného peňažného príspevku na opatrovanie.

Prepravná služba

Prepravná služba sa poskytuje osobám s ťažkým zdravotným postihnutím, ktoré sú odkázané na individuálnu prepravu a osobám s nepriaznivým zdravotným stavom ovplyvňujúcim ich mobilitu a orientáciu. V praxi to znamená, že prepravnú službu môžu využívať aj osoby, ktoré majú problémy s mobilitou len krátkodobo (napr. pri fraktúre dolnej končatiny). Preukazovanie nepriaznivého zdravotného stavu na účely prepravnej služby je veľmi jednoduché. Klient preukazuje túto skutočnosť potvrdením príslušného lekára. Odkázanosť na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom sa preukazuje len posudkom vydaným príslušným úradom práce, sociálnych vecí a rodiny na účely kompenzácie sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia.

Sprievodcovská a predčítateľská služba

Sprievodcovskú a predčítateľskú službu možno poskytovať ako samostatnú sociálnu službu, a nielen ako jeden z úkonov opatrovateľskej služby. Okrem osôb, ktorým sa tradične úkony sprievodu a predčítania poskytujú (nevidiace osoby), je možné túto sociálnu službu poskytovať aj osobám s mentálnym postihnutím. Sprievod sa poskytuje na lekárske vyšetrenie, vybavenie úradných záležitostí, do školy, zo školy, do zamestnania, zo zamestnania a na záujmovú činnosť; predčítanie možno poskytnúť napr. pri vybavovaní úradných záležitostí, úradnej a osobnej korešpondencie a pri nakupovaní. Príslušné zdravotné postihnutie sa preukazuje len potvrdením zdravotníckeho zariadenia. Aby nedochádzalo k duplicitnému poskytovaniu pomoci, nie je možné túto sociálnu službu poskytovať, ak sa osobe poskytuje opatrovateľská služba a v rámci nej aj sprievod a predčítanie alebo peňažný príspevok na osobnú asistenciu.

Sprostredkovanie tľmočnickej služby a osobnej asistencie

Ďalšími sociálnymi službami sú sprostredkovanie tľmočnickej služby a osobnej asistencie. Obe tieto sociálne služby, aj keď sa poskytujú rozdielnym cieľovým skupinám, je

možné poskytovať aj prostredníctvom agentúr špecializujúcich sa výlučne na uvedené činnosti. Ich poskytovanie však môže byť jednou z viacerých aktivít príslušného subjektu, napr. občianskeho združenia alebo neziskovej organizácie, ktorá ich poskytuje bez zriadenia agentúry. Sprostredkovanie tlmočnickej služby sa poskytuje osobám odkázaným na tlmočenie. Sprostredkovanie osobnej asistencie je určené fyzickým osobám s ťažkým zdravotným postihnutím, ktoré sú odkázané na osobnú asistenciu. Nie je pritom rozhodujúce, či sa im poskytuje aj peňažný príspevok na tento účel.

Obsahom oboch uvedených sociálnych služieb je pomoc pri vykonávaní administratívnych úkonov, najmä pri príprave návrhov zmlúv medzi fyzickou osobou s ťažkým zdravotným postihnutím a poskytovateľom tlmočnickej služby alebo osobným asistentom, pri vyhľadávaní tlmočníkov a osobných asistentov a vedenie ich databázy, pomoc pri spracúvaní výkazov, pri vyplácaní odmeny osobnému asistentovi, ďalej vzdelávanie fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím, tlmočníkov a osobných asistentov a samozrejme aj poskytovanie základného sociálneho poradenstva. Agentúry môžu poskytovať odkázaným osobám aj pomoc pri riešení konfliktov, ktoré majú s tlmočníkmi alebo osobnými asistentmi, ak tieto problémy priamo súvisia s uzatvorenou zmlouvou.

Požičiavanie pomôcok

Okruh osôb oprávnených k uvedenému druhu sociálnej pomoci je vymedzený pomerne široko. Ide o osoby s nepriaznivým zdravotným stavom vedúcim k odkázanosti na pomôcku na určitú prechodnú dobu. Ďalšie podmienky sa podrobne neupravujú, aby si poskytovatelia mohli sami vybrať spôsob, ktorý bude vyhovovať potrebám klientov, regiónu aj im samotným. Fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím preukazuje odkázanosť na túto službu posudkom podľa zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia.